

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKPS.431.6.2.2024.MB1

**Pani
Aneta Szpytma
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Lubaniu
Plac Józefa Lompy 1
59-800 Lubań**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Do podpisanego w dniu 25 września 2024 r. protokołu nie wniesiono zastrzeżeń.

Wrocław, dnia 15 października 2024 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaniu
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Aneta Szpytma, zatrudniona na stanowisku Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubaniu od dnia 1 sierpnia 2015 r. (dowód: akta kontroli, str. 73-76)
Zakres kontroli	Ocena realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi Okres objęty kontrolą od dnia 1.01.2023 r. do dnia 28.08.2024 r.
Podstawa prawna kontroli	1. art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ¹ , 2. § 5 rozporządzenia z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej ² Plan kontroli na II półrocze 2024 r. (KO-KZ.430.2.2024.RG) zatwierdzony w dniu 25 czerwca 2024 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	od dnia 28 sierpnia 2024 r. do 20 września 2024 r.
Kontrolerzy	1. Monika Broniszewska – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przewodniczący zespołu, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.29.2024.MB1 z dnia 19 sierpnia 2024 r., 2. Anita Denes-Ziemkiewicz – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, kontroler, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.30.2024.MB1 z dnia 19 sierpnia 2024 r. (dowód: akta kontroli, str. 9-11)

¹ t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, dalej „ustawa”, „ustawa o pomocy społecznej”

² Dz. U. z 2020 r., poz. 2285, ze zm., dalej „rozporządzenie w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej”

II. Ocena kontrolowanej jednostki

W okresie objętym kontrolą odpowiedzialność za realizację zadań ponosi Pani Aneta Szpytma – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubaniu.

W wyniku kontroli poszczególnych zagadnień, w oparciu o oceny cząstkowe badanych obszarów, działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubaniu w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

III. Ustalenia kontroli

Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 15, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- sprawienia pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego do 31.12.2023 r. (pkt 17),
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Dyrektor MOPS w Lubaniu na podstawie imiennego upoważnienia Burmistrza Miasta Lubań wydaje decyzje administracyjne w zakresie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych³.

Gmina Miejska Lubań nie prowadziła na swoim terenie mieszkania chronionego, a od 1.11.2023 r. mieszkania treningowego lub wspomaganego (art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy).

³ t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 146, dalej „ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych”

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Brak mieszkania treningowego lub wspomaganego oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

W listopadzie 2023 r. Miasto Lubań złożyło wniosek o dofinansowanie projektu w ramach programu: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 w ramach, którego założono utworzenie mieszkania wspomagane. W chwili obecnej Gmina Miejska Lubań oczekuje na podpisanie umowy. W związku z powyższym data rozpoczęcia realizacji zadania objętego projektem została wyznaczona na dzień 1.10.2024 r., a data zakończenia planowana jest na dzień 31.12.2025 r.

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 7, 8, 9 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie informowano o potrzebach i nie złożono wniosków o udzielenie pomocy w formie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9).

Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 3a, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (pkt 1),
- opracowania i realizacji projektów socjalnych (pkt 3a),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Miejska Lubań nie realizuje zadań z art. 17 ust. 2 pkt 2, 2a, 3a, 3b ustawy dotyczących przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze (pkt 2), organizowania i świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich (pkt 2a) oraz przyznawania i realizacji usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej (pkt 3b), gdyż jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie zgłaszano potrzeb w tym zakresie.

Gmina Miejska Lubań na swoim terenie nie prowadzi domów pomocy społecznej ani ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym (art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy).

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 3, 6, 9 i 10 ustawy, dotyczące:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9),
- zapewnienia utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzania sprawozdawczości i przekazywania jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego - zadanie realizowane od 1 stycznia 2024 r. (pkt 10).

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 4, 7 i 8 ustawy dotyczące:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),
 - przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
 - przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8),
- nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Dyrektor MOPS, w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie było zgłoszeń/wniosków o taką pomoc.

Gmina nie prowadzi i nie rozwija infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy). Z wyjaśnień Dyrektora Ośrodka wynika, że najbliższej Gminy znajduje się Środowiskowy Dom Samopomocy w Smolniku będący jednostką powiatową, z którego mogą korzystać mieszkańcy Lubania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaniu koordynuje realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

Dyrektor MOPS w Lubaniu nie wytaczał powództw o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy (art. 110 ust. 5 ustawy). Jednakże, jak zapewnił Dyrektor Ośrodka, osobom zainteresowanym udzielano niezbędnych informacji o sposobie wytaczania powództwa o roszczenia alimentacyjne oraz informacji o możliwościach skorzystania z porady radcy prawnego.

W kontrolowanym okresie Ośrodek nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, jednakże, jak zapewnił Dyrektor MOPS, pracownicy Ośrodka udzielali niezbędnych informacji oraz udostępniali druki i w razie potrzeby pomagali je wypełniać (art. 110 ust. 6 ustawy).

Dyrektor MOPS w Lubaniu składał Radzie Miasta Lubań coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaniu realizuje wypłatę świadczeń pieniężnych dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, o których mowa w art. 29 i 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom

Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁴.

Dyrektor MOPS w Lubaniu oraz jego Zastępca spełniają odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych, wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiadają wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 400 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku świadczący pracę socjalną w środowisku i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Dodatek, o którym wyżej mowa nie jest uwzględniany przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia pracownika zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁵. W aktach personalnych pracowników Ośrodka znajdowały się stosowne dokumenty potwierdzające przyznanie tego dodatku oraz podpisane zakresy czynności.

Osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi spełniają wymogi w zakresie wymaganych kwalifikacji zawodowych określone w § 3 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych⁶, jednakże nie posiadają przeszkolenia i doświadczenia, o którym mowa w § 3 pkt 4 i w związku z tym nie świadczą usług, wskazanych w § 2 pkt 1 lit. a powyższego rozporządzenia.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje teren miasta Lubania zamieszkały na dzień 31.07.2024 r. przez 18 331 mieszkańców, w tym 44 rodziny i osoby samotnie gospodarujące objęte pracą socjalną.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubaniu na dzień kontroli zatrudnionych było 8 pracowników socjalnych (8 etatów), w tym 6 realizujących pracę socjalną, 2 pozostałych wykonuje prace administracyjne i nie jest im wypłacany dodatek do wynagrodzenia wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

W przypadku MOPS w Lubaniu powyższy wskaźnik na dzień kontroli został spełniony w stosunku do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne

W sprawach dotyczących potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W aktach powyższych spraw znajdowały się zwrotne potwierdzenia odbioru decyzji, z których wynika, że decyzje DPS.513.2.2023.ŚOZ z dnia 17.01.2023 r., DPS.513.13.2023.ŚOZ z dnia 20.04.2023 r., DPS.513.1.2023.ŚOZ z dnia 13.01.2023 r.,

⁴ t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 167 ze zm., dalej „specustawa”.

⁵ t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2207 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 816

DPS.513.3.2023.ŚOZ z dnia 30.01.2023 r., dostarczone zostały do Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia w terminie późniejszym niż 7 dni od daty ich wydania.

Zgodnie z art. 54 ust. 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w przypadku wydania decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wójt (burmistrz, prezydent) gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy jest obowiązany dostarczyć w terminie 7 dni od dnia jej wydania, kopię tej decyzji Narodowemu Funduszowi Zdrowia. Zasada oficjalności doręczeń pism w postępowaniu administracyjnym została uregulowana w art. 39 i następnych ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷. Obowiązek dysponowania przez organ dokumentem potwierdzającym odbiór aktu jest jasno i jednoznacznie sformułowany.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznania świadczeń z programu „Posiłek w szkole i w domu” dla osób dorosłych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. We wszystkich decyzjach administracyjnych przyznających osobom dorosłym świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w okresie od stycznia 2023 r. do września 2023 r. w podstawach prawnych przywoływano art. 17 ust. 1 pkt. 14, który dotyczy dożywiania dzieci.

Art. 107 § 1 k.p.a. wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja administracyjna. Wśród nich znajduje się m. in. podstawa prawna, rozstrzygnięcie i uzasadnienie. Pierwszy z wymienionych elementów powinien zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które legły u podstaw wydania decyzji administracyjnej, czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego. Podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego wraz z powołaniem jego źródła publikacji.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych;
2. Nieterminowe doręczenie do NFZ kopii decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej;
3. Błędna podstawa prawna w decyzjach administracyjnych przyznających osobom dorosłym świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w okresie od stycznia 2023 r. do września 2023 r.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Uregulować kwestię realizacji zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym dotyczącego prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych.
Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej.
Termin wykonania: 31.12.2025 r.
2. Kopie decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przekazywać Narodowemu Funduszowi Zdrowia w terminie 7 dni od dnia wydania.

⁷ t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 572 ze zm., dalej „k.p.a.”

Podstawa prawna: art. 54 ust. 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Termin wykonania: na bieżąco.

3. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstawy ich wydania. W decyzjach wskazywać aktualne i mające zastosowanie publikatory aktów prawnych z podaniem źródła jego publikacji oraz konkretnego artykułu, paragrafu czy punktu.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 pkt 4, pkt 5, pkt 6 k.p.a.

Termin wykonania: na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przesłano do Dyrektora jednostki kontrolowanej, drugi do Burmistrza Miasta Lubań, trzeci włączono do akt kontroli.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Maria Kwa-Szczypińska
Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Burmistrz Miasta Lubań
2. aa.